

AKI TEABEHALDUSE NÕUKOGU

KOOSOLEKU KOKKUVÕTE

Toimumise aeg: 15. november 2017

Osalesid: Aila Shmidth, Andrea Kivi, Triin Nigul, Kaidi Vapper, Raili Sillart; Aivar Ilves; Kertu Nurmsalu, Laura Kask, Bert Blös, Mai-Liis Kullama, Urmas Ojamäe, Kärt Allert, Elle Vahur, Hille Oidema, Erkkko Isok, Elsa Neeme, Liivi Karpištsenko, Helena Lepp, Viljar Peep, Elve Adamson, Merit Valgjärv, Kaja Puusepp

Päevakord:

1. Nõukogu loomisest ja uue andmekaitseõiguse rakendamisest
2. Ettevalmistusest andekaitsereformiks valitsusasutustes
3. Millega tuleb arvestada teenuste korraldamisel ja teabehalduses
4. Ülevaade küberturvalisuse seaduse eelnõust

1. Nõukogu loomisest ja uue andmekaitse õiguse rakendamisest

Andmekaitse Inspektsiooni peadirektor selgitas Teenuste korraldamise ja teabehalduse määrusest tulenevat kohustust luua kolm nõukogu, millest üks on inspektsiooni juures tegutsev nõukogu, kes tegeleb teabele juurdepääsu ja teabe kaitse korraldamise küsimustega.

Kui seni on inspektsiooni juures tegutsenud koordinaatorite võrgustik, kes tegeles peamiselt isikuandmete kaitse ja avalikule teabele juurdepääsu küsimustega, siis kuna 2018 jõustuvad kolm uut õigusakti, siis on küsimuste ring, millega tuleb tegeleda laiem. Uuteks õigusaktideks on Andmekaitse üldmäärus, mis on küll otsekohalduv, kuid jätab võimaluse teha siseriiklike õigusaktidega siiski teatud erisusi. Õiguskaitse valdkonna direktiiv, mille osas koostatakse rakendusakt ning küberturvalisuse seadus. Seega on soov nõukogu töösse sisse tuua ja läbi arutada ka andmekaitse määruse küsimusi laiemalt, kuna need on avaliku teabega, sh teabele juurdepääsu korraldusega läbi põimunud.

Kuna nõukogu on asutuste ülene, siis ei tegele loodav nõukogu eraldi probleemidega, mis puudutab ainult kitsalt ühte asutust. Samuti ei tegeleta nõukogu raames koolitustega. Kui mingis küsimuses on palju halli ala, mille osas ei ole kindlaid seisukohti, tuleb neid arutada, kuid see ei tähenda seda, et inspektsioon ütleks igas olukorras ette, mida tuleb teha.

Viljar Peep andis ülevaate ka Euroopa Komisjoni poolt koostatavatest baasjuhenditest ning inspektsiooni tegevusest inspektsiooni poolt koostatavatest juhenditest, mis on leitavad inspektsiooni võrgulehelt andmekaitse reformi rubriigi alt <http://www.aki.ee/et/eraelu-kaitse/euroopa-andmekaitse-reform>

Arutleti ka andmekaitse ametniku mõiste ja vastutuse üle. Inspektsiooni seisukoht on, et see isik peaks olema ka vastutav avaliku teabe eest. Kerkis küsimus, kas andmekaitse ametnik peaks olema juriidilise või IT taustaga isik. Nõudeid sellele ei ole, kuid peab olema asjatundlik andmekaitse küsimustes. Ei ole ka nõuet et olema peab ainult üks konkreetne isik, selleks võib olla ka osakond või struktuuriüksus, kuid kodanikega ja ka inspektsiooniga suhtlemiseks peaks

siiski olema üks kontaktisik. Samuti ei ole keelatud andmekaitse ametniku teenust sisse osta. Küll aga peaks andmekaitse ametnik olema isik, kelle on võimalik otse suhelda asutuse juhtkonnaga.

Arutleti küsimuse üle, kas sihtasutused peavad määrama ka andmekaitseametniku. Direktiivi alla see ei lähe. Määrus kohaldub avaliku sektori asutustele. Leiti kui sihtasutus täidab avalikke ülesandeid, siis peab ehk siis lähtuda tuleks sellest, mis ulatuses avalikke ülesandeid täidetakse.

2. Ettevalmistusest andekaitsereformiks valitsusasutustes

Bert Blös Justiitsministeeriumist andis ülevaate enda tegevusest andmekaitseametnikuna Justiitsministeeriumis ning oma tegevusest uue andmekaitsemääruse rakendamisel.

Kuna tänapäeval on enamik teavet digitaalkujul ning andmekaitse ametnik peab tagama, et andmeid töödeldakse õiguspäraselt, siis võiks andmekaitse ametnik olla kas siseauditi osakond, IT –osakond või selle koosseisus olev struktuuriüksus.

Andmekaitse eest vastutava isikuna on ta lähtunud peamiselt ISKE meetmetest, kus on olemas nii andmekaitse mooduli meetmed. Eeltoodu osas saab täpsema ülevaate (lisa 1)

Samuti peaks asutustel oma ka oma järelevalvepalaan. Kui riigiinfosüsteeme kontrollib ISKE audiitor, siis ei asenda see kontrolli tundlikele andmetele juurdepääsu võimaldamise ja kasutamise osas. Nii näiteks kontrollib EMTA ja PPA logide alusel täiendavalt andmete kasutamise/vaatamise õiguspärasust. Seda teeb ka andmejälgija, mille kaudu saab isik kontrollida oma andmete töötlemise õiguspärasust. Andmete töötlemise kohta peaks jääma logi nii vaatamise, muutmise, edastamise kui hävitamise kohta.

Kui teabe säilitustähtaeg on möödunud tuleb teave kustutada/hävitada, mis tähendab et hävitada tuleb ka varukoopiaid.

Uue määruse kohaselt tuleb turvainsidentidest ka AKI-t teavitada 72 tunni jooksul. Sellist nõuet senini ei ole olnud. Segane on millisel juhul tuleb AKI-t teavitada. Ehk siin tuleks eelkõige lähtuda suurest ohust, mis puudutab ohtu isiku õigustele. Arutleti, millal on isiku õigustele suur oht, selleks tuleks läbi viia mõjuhinnangud.

Selleks, et asutuses täidetakse kõiki andmekaitse reeglid, peaksid kõik asutuses toimuvad arendused, mis hõlmavad andmete töötlemist jõudma ka andmekaitse ametnikuni. Samuti tuleb tõsta töötajate teadlikkust, kelle käest saab vajadusel nõu. Ühtlasi peab andmekaitse ametnik ka kontrollima andmete töötlemise õiguspärasust, mis hõlmab ka paberkandjal oleva teabe töötlemist.

3. Millega tuleb arvestada teenuste korraldamisel ja teabehalduses

Liivi Karpištšenko andis ülevaate teenuste korraldamise ja teabehalduse määruse nõuetest.

Avaliku sektori põhimõtte on kedagi teenida. Seega tuleks riigil läbi mõelda, kelle jaoks me midagi teeme. Kui meie teenusväärtust ei loo, siis tuleks teenus üle vaadata. Eesmärk on, et

õige info peab olema õigel ajal õiges kohas ja õigetele isikutele kättesaadav, et teha kiireid ja õigeid otsuseid.

Et jõuda igaüheni ongi vajalik nõukogu, kes vahendab teavet oma allasutusteni, muidu ei suudeta hallata kõiki probleeme.

Esineja andis ka ülevaate kolme asutuse ühiste koordineerijate tegevuse eesmärkidest ja plaanidest. Samuti võimalusest pakkuda isikutele proaktiivseid teenuseid. Kui seni on riik pöördunud isiku poole, kui riik on tahab isikult midagi saada, siis proaktiivse teenuse korral, kui riigil on olemas andmed, mis võimaldab mingit teenust saada, siis peaks riik seda ka ise isikule pakkuma, kuna alati isik ei teagi, et tal selline õigus on. Kui isik pakutavat teenust ei soovi on tal võimalik sellest keelduda.

Tekkis küsimus, mille alusel saab kasutada andmeid, mis on riigile antud mõne teise asjaga seoses. Samuti leiti, et näiteks terviseandmetele ei saa juurdepääs olla piiramatult ainult proaktiivse teenuse jaoks. Lisatud ettekande esitaja slaidid (Lisa 2)

4. Ülevaate küberturvalisuse seaduse eelnõust

Elsa Neeme RIA-st andis ülevaate küberturvalisuse seaduse eelnõu valmimisest, mis on kättesaadav eelnõude infosüsteemist <http://eelnoud.valitsus.ee/main#EnEdiARw> ning palus edastada kõik ettepanekud ja küsimused seaduse ettevalmistajatele

Koosoleku lõpuks otsustati:

1. Järgmine kokkusaamine toimub 9. jaanuaril 2018
2. AKI koostab andmekaitse reformi üldjuhendi, mis saadetakse meili teel kõigile nõukogu liikmetele ülevaatamiseks
3. Asutustes tuleks juba praegu mõelda/ära määrata andmekaitse ametnik
4. Avaandmete puhul tuleb üle vaadata mõjuhinnangud (isikuandmete avalikustamise/mitteavalikustamise osas) ning need peavad olema dokumenteeritud
5. MKM, RIA, AKI vaatavad üle oma järgmise aasta tööplaanid, et leida selles ühisosa